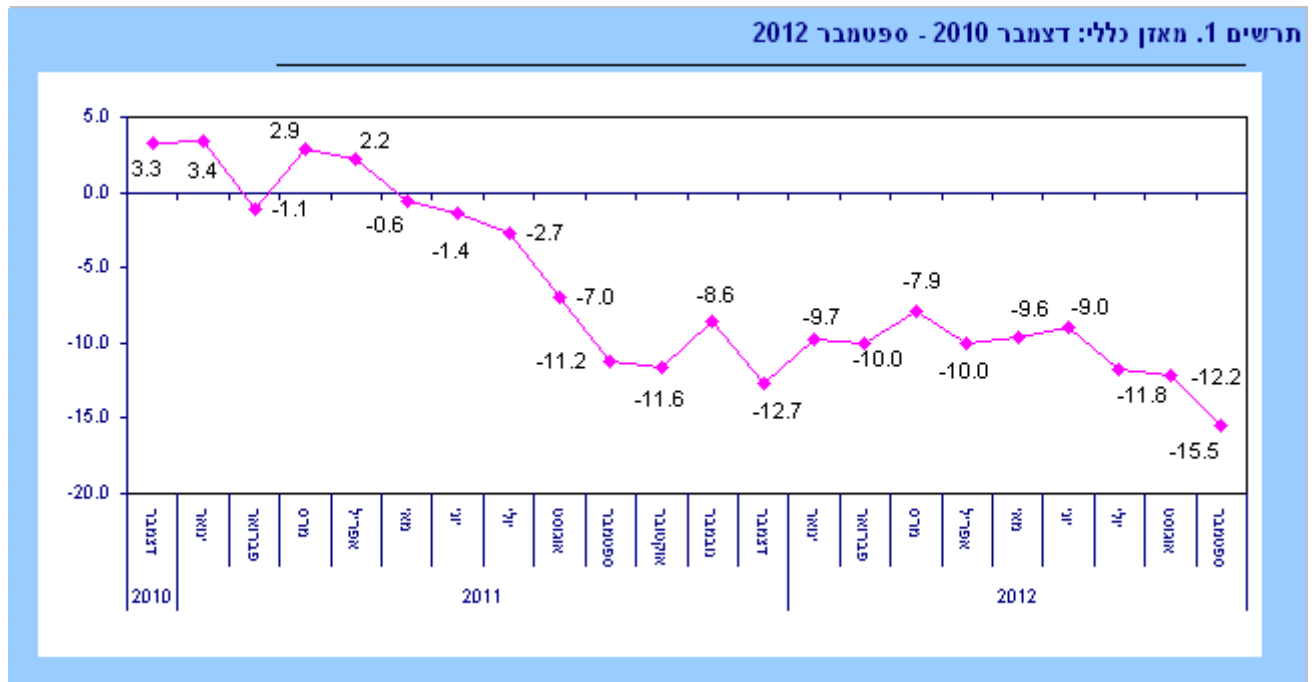

ירושלים: ט' בחשוון תשע"ג
25 באוקטובר 2012
287/2012

סקר הערכת המגמות בעסקים: רבעון שלישי (יולי-ספטמבר) 2012 Business Tendency Survey: Third Quarter (July – September) 2012

- בעקבות עליית שער הדולר ניתן לראות שהתפלגות ציפיות המנהלים עלתה בהתאם ובחודש ספטמבר הוא נע סביב ה-4 ש"ח לדולר בעוד שחודש יוני הוא היה סביב ה-3.9 ש"ח לדולר
- בענף התעשייה 19% מהמנהלים ציינו שהמגבלה "חדירה לשווקים חדשים" מהווה עבורם מגבלה חמורה.
- בענף הבינוי 37% מהמנהלים ציינו שהמגבלה "מחסור בעובדים (בעבודות רטובות)" מהווה עבורם מגבלה חמורה, 33% ציינו שהמגבלה "מחסור בעובדים (בעבודות לא רטובות)" והמגבלה "עיכובים בקבלת היתרים/אישורים" מהווה עבורם מגבלה חמורה.
- בענף המלונאות 16% מהמנהלים ציינו שהמגבלה "מחסור בהזמנת תיירים מחו"ל" מהווה עבורם מגבלה חמורה. המגבלה "המצב הביטחוני בישראל" מהווה עבור 37% מהמנהלים שהשיבו מגבלה מתונה.

מאזן כללי

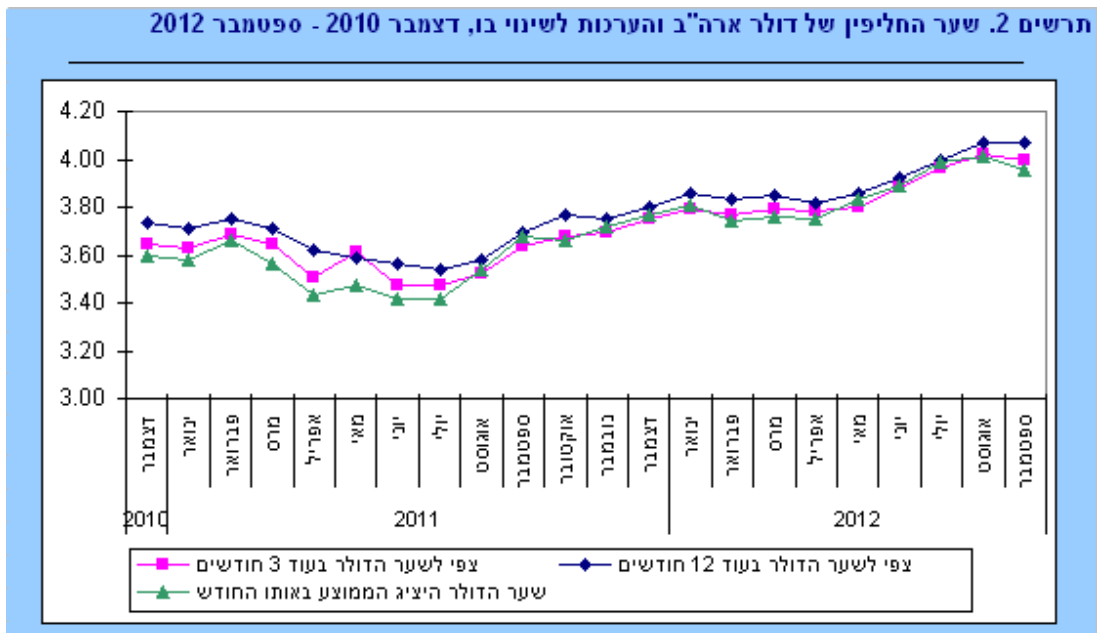

[לנתוני תרשים 1](#)

ניתן לראות שבכל החודשים ברבעון הנוכחי הייתה ירידה במאזן הכללי (זאת לאחר עליה ברבעון השני) ובחודש ספטמבר הגיע המאזן הכללי לרמה הנמוכה ביותר שנצפתה מתחילת הסקר. מדד שלילי נצפה החל מחודש מאי 2011, כלומר, החל מחודש זה, יותר מנהלים חושבים שיהיה רע מהרגיל לעונה.

כתבה: נעמה שטיינברג ואילנה דרור, אגף עסקים כלכלה
לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת הדוברות בטל : 02-6527845

הערכות לגבי שער החליפין של דולר ארה"ב

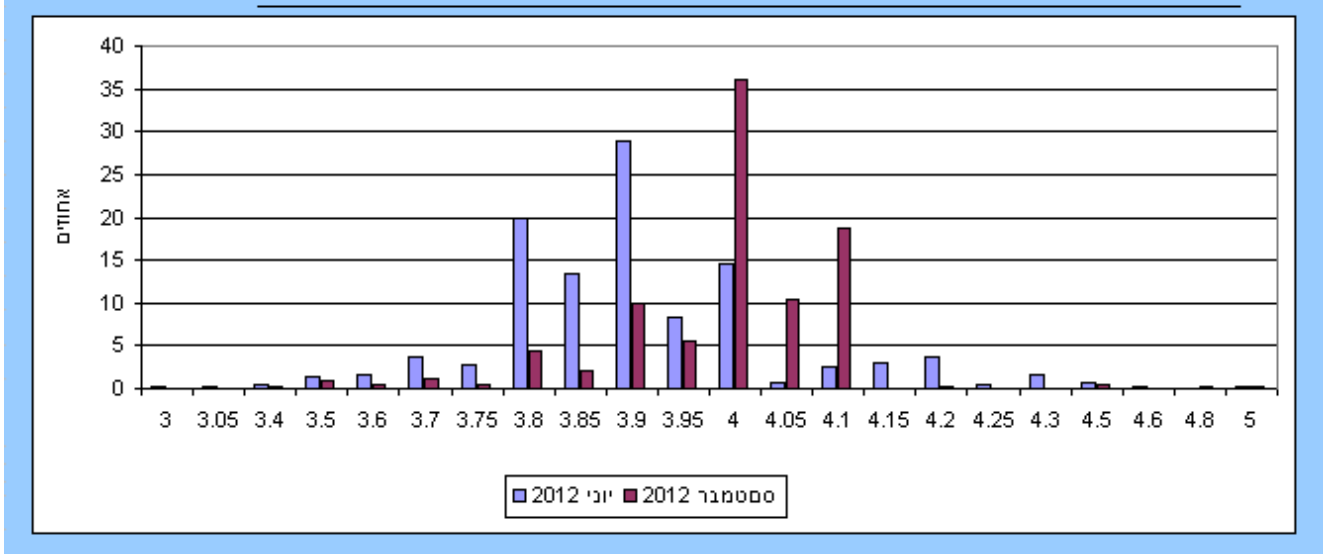

[לנתוני תרשים 2](#)

החברות והעסקים המשתתפים בסקר נשאלו על ציפיותיהם לגבי הרמה של שער הדולר בעוד שלושה חודשים וכעבור שנה ממועד עריכת הסקר.

מתרשים 2 ניתן לראות שציפיות מנהלי החברות במגזר העסקי לגבי שער החליפין של דולר ארה"ב בעוד שניים עשר חודשים בדרך כלל גבוהות מהציפיות של המנהלים בעוד שלושה חודשים וגם משער הדולר היציג הממוצע באותו החודש. בחודש ספטמבר ניתן לראות שציפיות המנהלים לעוד שנים עשר חודשים וגם בעוד שלושה חודשים גבוהות משער הדולר היציג הממוצע באותו החודש. בחודש ספטמבר משיבי הסקר ציפו כי שער החליפין של דולר ארה"ב כעבור שניים עשר חודשים (בספטמבר 2013) יעמוד על 4.07 שקל לדולר, לעומת ציפיות המנהלים ששער החליפין של דולר ארה"ב כעבור שלושה חודשים יהיה 4.00 שקל לדולר (בדצמבר 2012). הפער בין שני המספרים משקף צפי לפיחות של 1.75% בשער החליפין של דולר ארה"ב בין דצמבר 2012 - ספטמבר 2013.

תרשים 3. התפלגות ציפיות המנהלים לגבי עליית שער הדולר בעוד שלושה חודשים

[לנתוני תרשים 3](#)

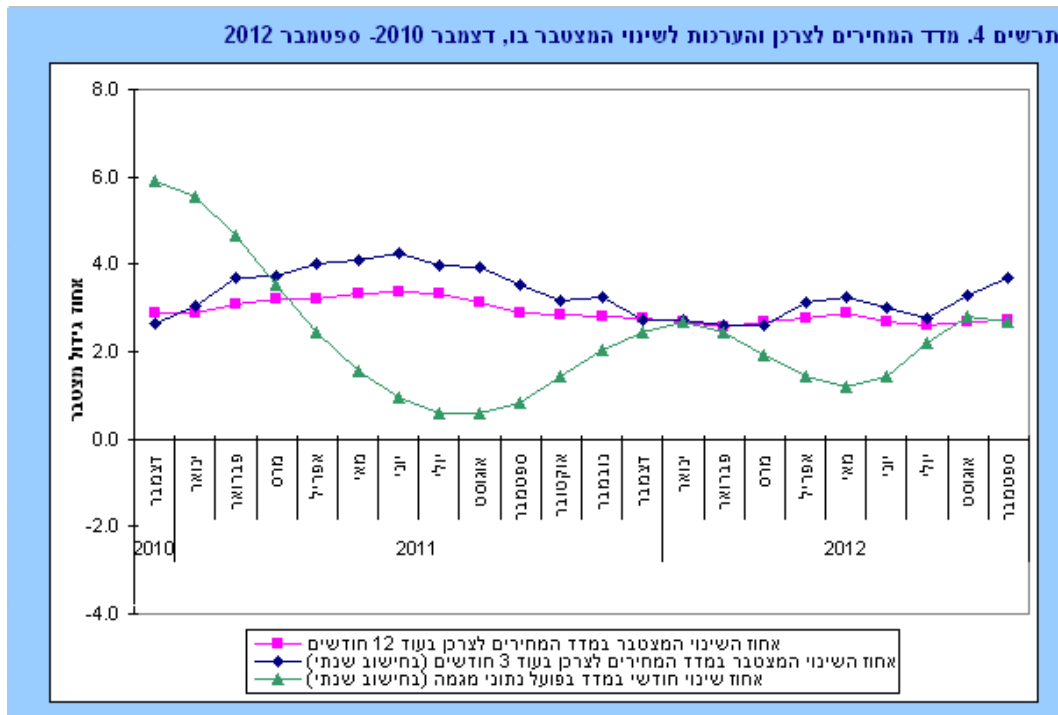
מתרשים 3 ניתן לראות שבעקבות עליית שער הדולר בחודש יוני 2012, התפלגות ציפיות המנהלים עלתה בהתאם ובחודש ספטמבר הוא נע סביב ה-4 ש"ח לדולר בעוד שחודש יוני הוא סביב ה-3.9 ש"ח לדולר

הערכות לגבי השינויים במדד המחירים לצרכן

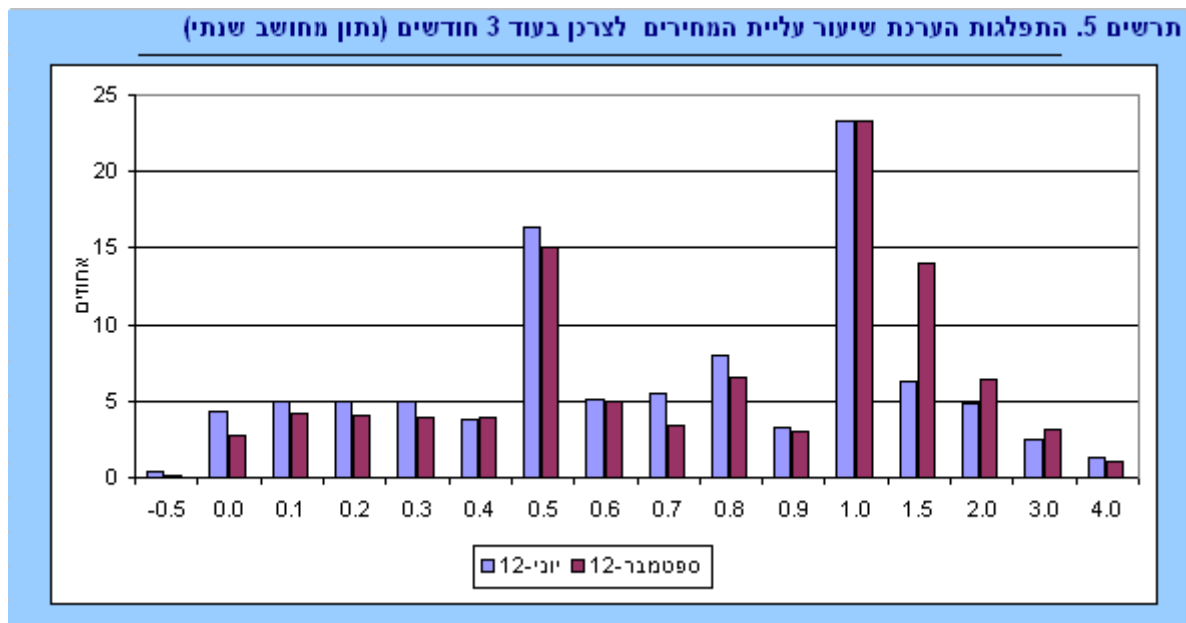
החברות והעסקים המשתתפים בסקר נשאלו על ציפיותיהם לגבי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן במשך שלושת החודשים הקרובים ובמשך שנה ממועד עריכת הסקר.

ציפיות מנהלי החברות לגבי שיעור עליית המחירים במשך 12 החודשים הקרובים (אוקטובר 2012- ספטמבר 2013) מראה בממוצע שינוי מצטבר של 2.73%. שיעור עליית המחירים הצפוי בשלושת החודשים הקרובים (אוקטובר – דצמבר 2012) מראה בממוצע שינוי מצטבר של 3.69% (בחישוב שנתי).

בהסתכלות על התפתחות הציפיות בתקופת הסקר ניתן לציין כי הציפיות לשינויים במדד המחירים לצרכן בעוד שניים עשר חודשים (כלומר עד ספטמבר 2013) היו יציבות יחסית ונעו בין 2.5% ל-3.3%, בשעה שציפיות לשינויים בשלושה חודשים עלו בהדרגה ל- 4.3% ביוני 2011 וירדו חזרה לרמה של 2.75% בחודש יולי 2012 ובחודשים אוגוסט וספטמבר שוב עלו והגיעו לרמה של -3.7% – ראה תרשים 4.

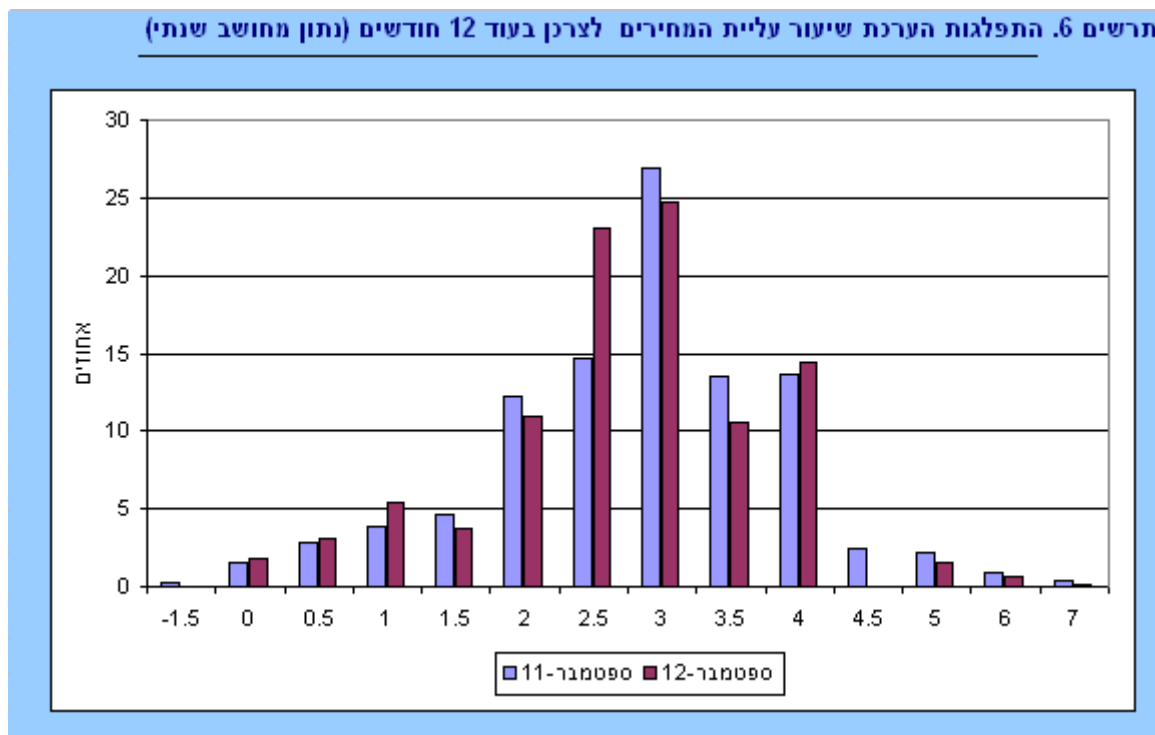

[לנתוני תרשים 4](#)

[לנתוני תרשים 5](#)

מהסתכלות בתרשים 5, ניתן לראות מציפיות מנהלי החברות על שיעור עליית המחירים לצרכן בעוד שלושה חודשים, שדווחו הן בחודש יוני והן בחודש ספטמבר 2012, כי לא חל שינוי מהותי בהערכותיהם אם כי בחודש ספטמבר ניתן לראות שקיימת עליה בציפיות לשיעור עליה גבוה מ-1 (עליה של 1.5 ועליה של 2.0) לעומת הציפיות של המנהלים בחודש יוני.

[לנתוני תרשים 6](#)

מהסתכלות בתרשים 6, ניתן לראות את ציפיותיהם של מנהלי החברות משיעור עליית המחירים לצרכן בעוד שניים עשר חודשים, שדווחו הן בחודש ספטמבר 2011 והן בחודש ספטמבר 2012. ניתן לראות שהציפיות לעלייה במחירים לצרכן מתונות יותר בדיווחים של חודש ספטמבר 2012 מאשר בדיווחים של חודש ספטמבר 2011.

המגבלות לביצוע פעילות

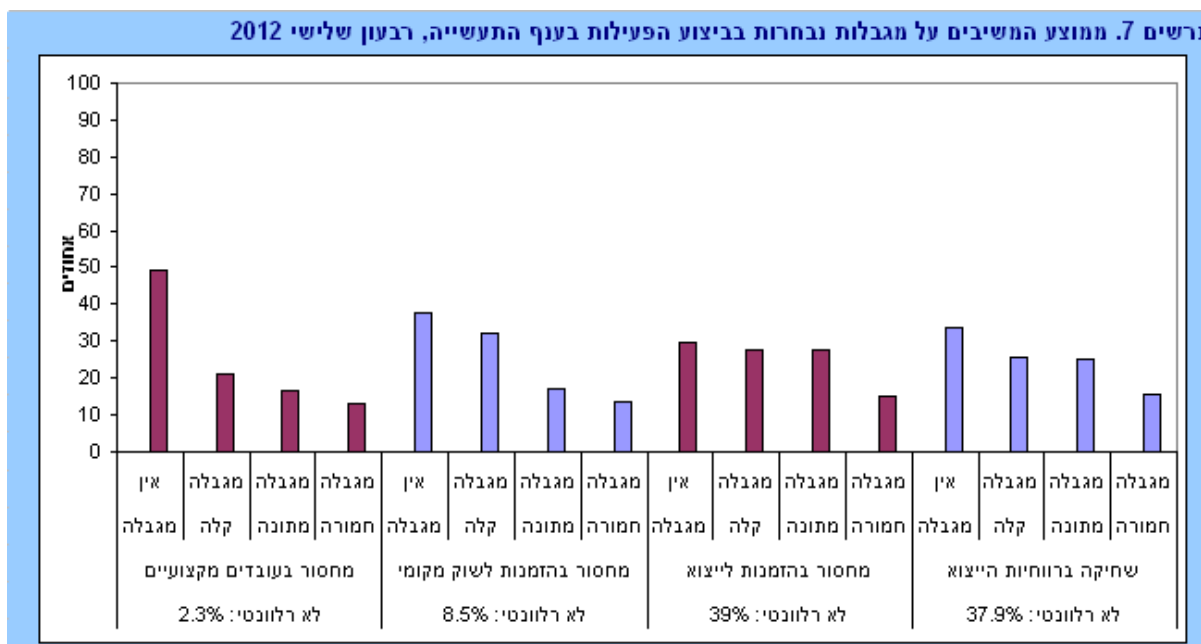
בפני מנהלי החברות הוצגה רשימת מגבלות שהותאמה לפעילות בענף הכלכלי בו פועלת החברה. המנהלים התבקשו לציין את חומרת המגבלות שעשויות להוות מחסום כלשהו בצמיחה או בפעילות העסק **נכון ליום מילוי השאלון**. האופנויות לכל מגבלה היו: אין מגבלה, מגבלה קלה, מגבלה מתונה, מגבלה חמורה או לא רלוונטי.

ענף התעשייה

מבין המגבלות שעליהם השיבו המנהלים בענף התעשייה שהן רלוונטיות עבורן, במגבלות הבאות השיבו המנהלים שהמגבלה מהווה עבורם **מגבלה חמורה**:

- "קשיים בחדירה לשווקים חדשים" (19%)
- "שחיקה ברווחיות הייצוא" (16%)
- "מחסור בהזמנות לייצוא" (15%)
- "מחסור בהזמנות לשוק המקומי" (13%)
- "מחסור בעובדים מקצועיים" (13%)

במגבלה "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" 66% מהמנהלים השיבו שהמגבלה אינה רלוונטית עבורם. בנוסף, ישנן שתי מגבלות שבהן יותר משליש מהמנהלים השיבו שהמגבלה **אינה רלוונטית**. המגבלות הללו הן "מחסור בהזמנות לייצוא" (39%) ו- "שחיקה ברווחיות הייצוא" (38%). חשוב לזכור שלרוב מדובר בחברות שאינן מתעסקות בייצוא.

לנתוני תרשים 7

ענף הבינוי

מבין המגבלות שעליהם השיבו המנהלים בענף הבינוי שהן רלוונטיות עבורן, במגבלות הבאות השיבו המנהלים שהמגבלה מהווה עבורם **מגבלה חמורה**:

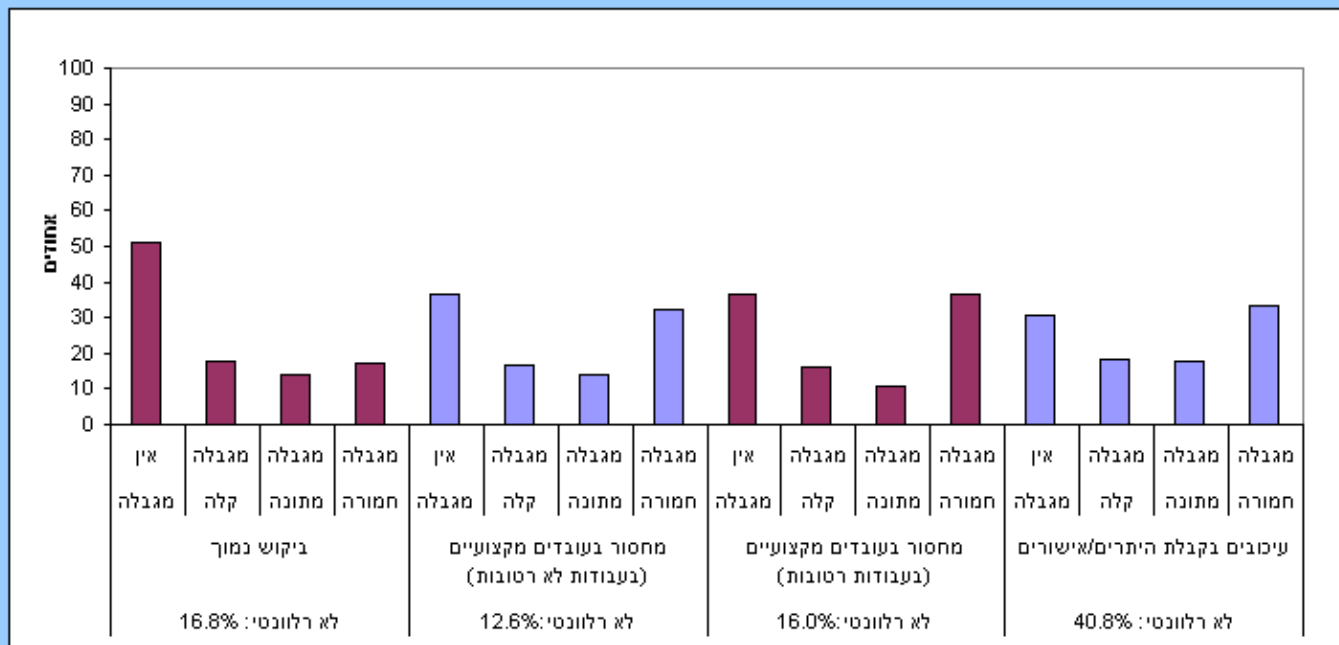
- "מחסור בעובדים מקצועיים (בעבודות רטובות)" (37%)
- "מחסור בעובדים מקצועיים (בעבודות לא רטובות)" (33%)
- "עיכובים בקבלת היתרים/אישורים" (33%)
- "מחסור בקרקע זמינה" (29%)
- "קשיים בהשגת אשראי בנקאי בארץ" (22%)
- "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" (19%)
- "ביקוש נמוך" (17%)
- "מחסור בעובדים בלתי מקצועיים" (15%)
- "המצב הביטחוני בישראל" (10%)

בנוסף, ישנן מספר מגבלות שבהן יותר מ- 50% מהמנהלים השיבו שהמגבלה אינה רלוונטית.

המגבלות הללו הן:

- "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" (67%)
- "מחסור בקרקע זמינה לבניה" (61%)

תרשים 8. ממוצע המשיבים על מגבלות נבחרות בביצוע הפעילות בענף הבינוי, רבעון שלישי 2012

לנתוני תרשים 8

ענף המסחר הקמעונאי

מבין המגבלות שעליהם השיבו המנהלים בענף המסחר הקמעונאי שהן רלוונטיות עבורן, במגבלות הבאות השיבו המנהלים

שהמגבלה מהווה עבורם **מגבלה מתונה**:

- "קשיים בהשגת אשראי בנקאי בארץ" (13%)
- "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" (11%)
- "מחסור בעובדים" (17%)

54% מהמנהלים השיבו שהמגבלה "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" אינה רלוונטית לגביהם.

ענף השירותים

מבין המגבלות שעליהם השיבו המנהלים בענף השירותים שהן רלוונטיות עבורן, במגבלות הבאות השיבו המנהלים שהמגבלה

מהווה עבורם **מגבלה חמורה**:

- "החרפת התחרותיות בענף" (18%)
- "מחסור בעובדים" (11%)
- "מחסור בהזמנות לייצוא" (10%)

בענף השירותים ישנן מספר מגבלות שבהן יותר מ- 50% מהמנהלים השיבו שהמגבלה אינה רלוונטית.

המגבלות הללו הן:

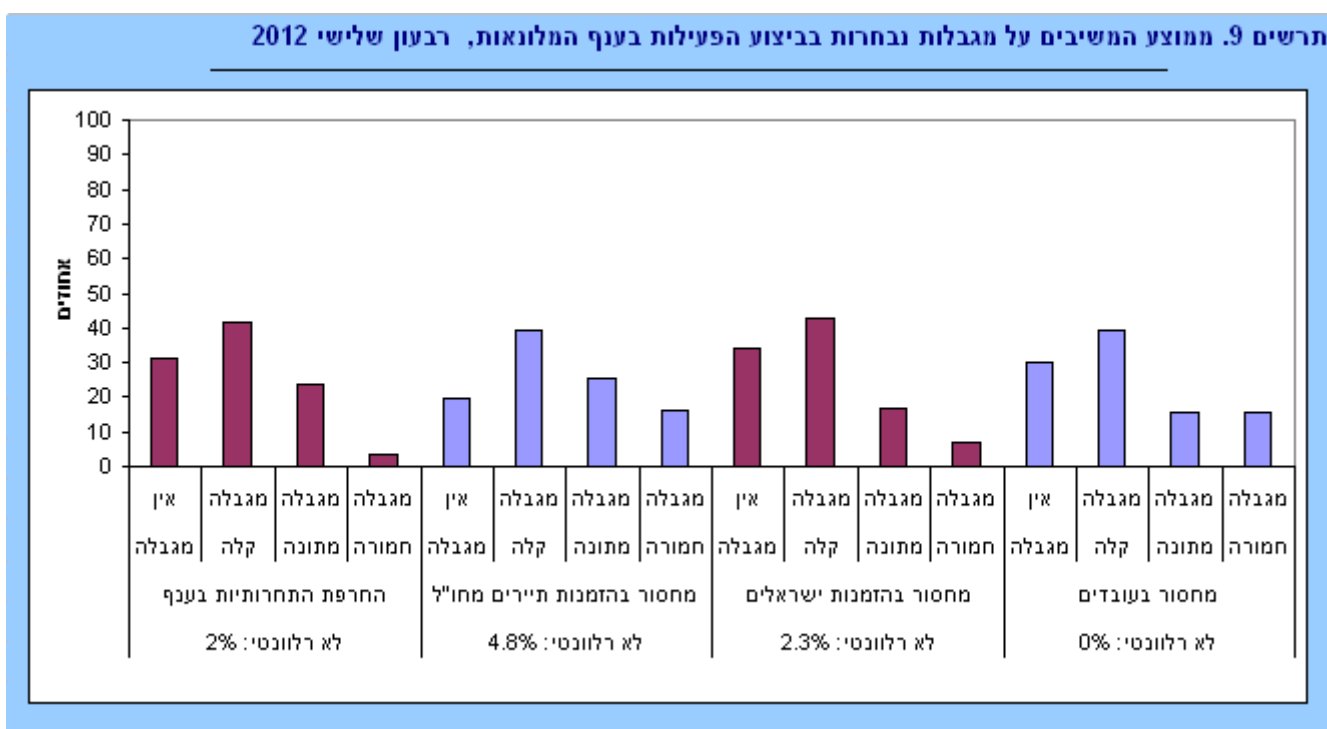
- "מחסור בהזמנות לייצוא" (86%) – חשוב לזכור שלרוב מדובר בחברות שאינן מתעסקות בייצוא.
- "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" (76%)

ענף המלונאות

מבין המגבלות שעליהם השיבו המנהלים בענף המלונאות שהן רלוונטיות עבורן, מגבלות הבאות השיבו המנהלים שהמגבלה מהווה עבורם **מגבלה חמורה**:

- "מחסור בהזמנת תיירים מחו"ל" (16%)
- "מחסור בעובדים" (15%)
- "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" (15%)

המגבלה "המצב הביטחוני בישראל" מהווה עבור רוב המנהלים **מגבלה מתונה** (37%). בנוסף קיימת מגבלה שרוב המנהלים השיבו שהיא אינה רלוונטיות לגביהם - "קשיים בהשגת אשראי חוץ בנקאי" (83%)

[לנתוני תרשים 9](#)

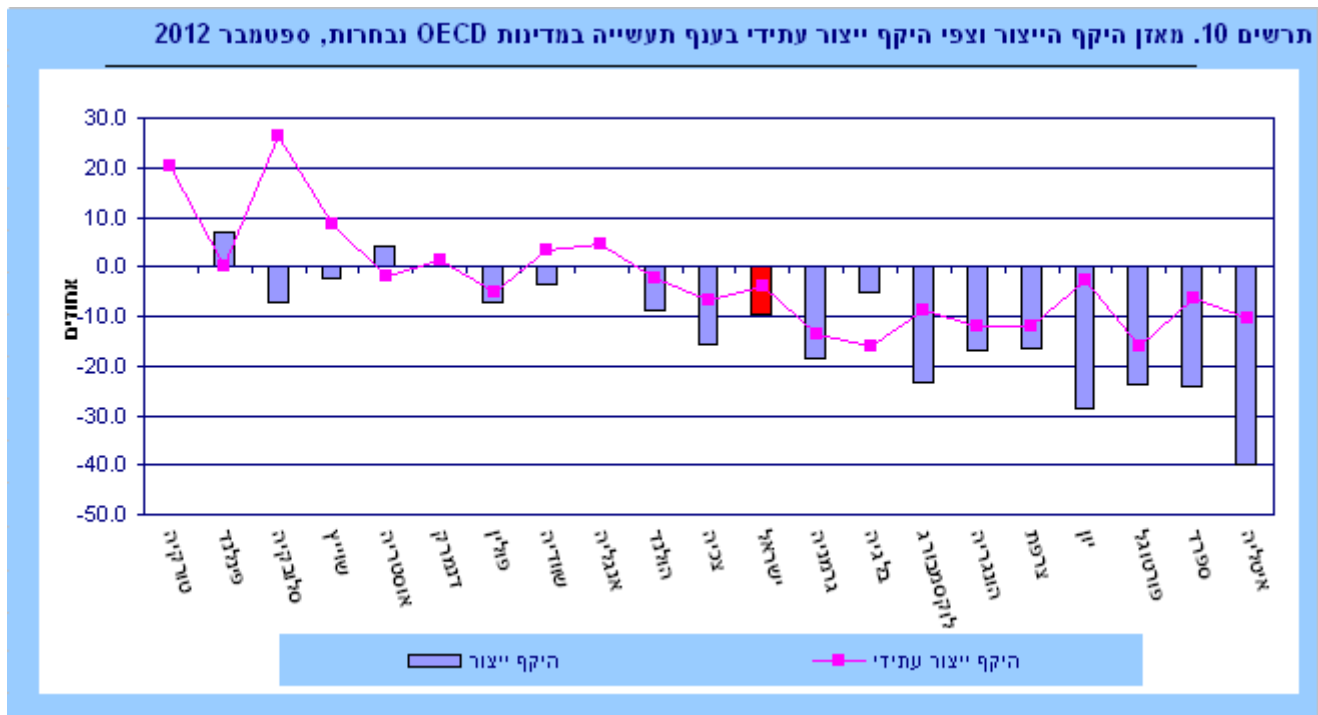
כפי שפורסם בהודעה החדשית לעיתונות, ישנם פערים בין הערכות מנהלי החברות בנוגע למצב עסקיהם בשלושת החודשים הקודמים לביצוע הסקר לבין ציפיות לשלושת החודשים הקרובים.

לוח א': מדדים נבחרים לפעילות בעבר ובעתיד בענף התעשייה, ספטמבר 2011 – ספטמבר 2012
 Table A. Selected indicators in the Industry Activities past and Future, September 2011 - September 2012

היקף הייצור (התפוקה)- בשלושת החודשים הקודמים	צפי בהיקף הייצור (התפוקה)- בשלושת החודשים הבאים	
-4.0	5.7	ספטמבר -11
-5.6	3.9	אוקטובר
-6.1	4.7	נובמבר
-3.4	0.4	דצמבר
-4.7	9.6	ינואר -12
-4.2	15.1	פברואר
-4.0	15.9	מרס
0.0	13.3	אפריל
-4.6	11.3	מאי
-6.6	4.6	יוני
-6.0	1.5	יולי
-7.7	-7.1	אוגוסט
-9.6	-4.1	ספטמבר -12

כדי להדגים את הפער התמקדנו בענף התעשייה. ואכן ניתן לראות שקיים פער בין הערכת המצב בשלושת החודשים הקודמים למועד הסקר לבין הצפיות בשלושת החודשים הבאים.

בניסיון להבין את התופעה, נערכה השוואה של הנתונים המקבילים ממדינות OECD נבחרות, עבור ענף תעשייה (תרשים 10) ניתן לציין שבמרבית המדינות המוצגות - ובניהן גם ישראל, קיים הפער שתואר לעיל בין הציפיות האופטימיות ולהערכה העכשווית הנמוכה. לעומת זאת, בחלק מהמדינות (פינלנד, אוסטריה, בלגיה) הציפיות הן פסימיות יחסית למצב העכשווי.

לנתוני תרשים 10

הגדרות

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) החלה לבצע בחודש דצמבר 2010, סקר **חודשי שוטף חדש** – סקר הערכת המגמות בעסקים (Business Tendency Survey). הסקר מהווה חלק מסדרת פעולות המתבצעות במסגרת הצטרפותה של ישראל לארגון ה-OECD. המתודולוגיה של הסקר תואמת את ההנחיות של ארגון ה-OECD לסקרים מסוג זה. התוצאות מנותחות באמצעות מאזן. המאזן הוא הפרש המשוקלל בין אחוז מנהלי החברות אשר דיווחו על הטבה במצב לבין אחוז מנהלי החברות אשר דיווחו על הרעה.

הסקר מתבצע בענפים העיקריים של המגזר העסקי: תעשייה, בינוי, מסחר קמעונאי, שירותים ומלונאות, ראו [בהודעות החודשיות לעיתונות](#).

המאזן - חושב לכל שאלה על פי תרגום התשובות של מנהלי החברות לציונים הבאים: התשובה "טוב מהרגיל/גדל יחסית לעונה" מקבלת ציון 1, התשובה "ללא שינוי /רגיל לעונה" מקבלת ציון 0 והתשובה "רע מהרגיל/קטן יחסית לעונה" מקבלת ציון -1. לאחר מכן, כל ציון מקבל משקל בהתאם לחלקן של משרות השכיר שאותן החברה מייצגת מכלל משרות השכיר בענף הכלכלי שבו החברה פועלת. המאזן הוא הפרש המשוקלל בין אחוז מנהלי החברות אשר דיווחו על הטבה במצב לבין אחוז מנהלי החברות אשר דיווחו על הרעה. מאזן השווה לאפס מעיד על חוסר שינוי כלומר יציבות בחברה, מאזן שלילי מעיד על כך שאחוז החברות עם מספר גדול של משרות שכיר מדווחות על הרעה במצב מאשר על שיפור, ואילו מאזן חיובי מעיד על כך שאחוז החברות עם מספר גדול של משרות שכיר מדווחים על הטבה.

המאזן הכולל - חושב כסכום משוקלל של המאזן בחמשת ענפי הסקר (בשאלה "מהו להערכתך מצבה העסקי/כלכלי של החברה נכון להיום?"), בהתאם למשקל של אותו ענף בסך משרות השכיר של אוכלוסיית הסקר.

אוכלוסיית הסקר

האוכלוסייה בסקר מגמות בעסקים כוללת את כל החברות בהן המעסיקים לפחות 5 מועסקים בענפים הכלכליים הבאים:

הערה	סימול הענף	שם הענף
	B	תעשייה
	D	בינוי
	504, 52	מסחר קמעונאי ומכירה קמעונאית של דלק
למעט ענף 552	55	בתי מלון ושירותי אירוח
למעט ענף 64 וקרנות מחקרים בבתי חולים	F (56), G, H, I, L, M (90, 94)	ענפי השירותים

ענפי השירותים כוללים:

- ענף הסדר F - מסעדות ושירותי אוכל (ענף 56)
- ענף הסדר G – תחבורה, למעט ענף אחסנה, מגרשי חניה ומסופי מטען (ענף 64)
- ענף הסדר H - בנקאות, ביטוח ומוסדות פיננסיים אחרים (ענפים 67-68)
- ענף הסדר I - נכסי דלא נידי, פעילויות השכרה ושירותים עסקיים (ענפים 70-76)
- ענף הסדר L - שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד (ענפים 85-86)
- ענף הסדר M - ענף סילוק שפכים ואשפה ושירותי תברואה (ענף 90)
- ענף הסדר M - ענף פעילויות בילוי הפנאי, תרבות וספורט (ענף 94)

גופים השייכים לסקטורים הבאים אינם חלק מאוכלוסיית הסקר:

- ממשלה מקומית (סקטור 131300)
- מלכ"רים ציבוריים (סקטור 131110)
- מלכ"רים פרטיים המשרתים משקי בית (סקטור 150020)
- חברות ממשלתיות לא פיננסיות (סקטור 110010)
- מתווכים פיננסיים אחרים בבעלות ממשלתית (סקטור 123010)
- חברות ביטוח ופנסיה בהנהלה ממשלתית (סקטור 125010)

מדגם "סקר הערכת המגמות בעסקים מהווה **תת מדגם** של "סקר משרות פנויות" ומקיף כ-1000 יחידות.